

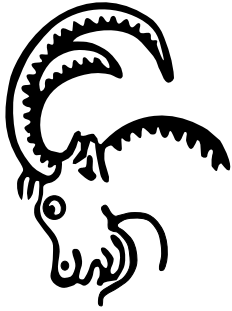

BRÛNSKE-BOCKEN

Nr 117 Maj 2017

Gruppkorsband till hushållen

BRÛNSKE-BOCKEN

ANSVARIG UTGIVARE

Birgit Södervall
0570-570 42
b.sodervall@hotmail.com

REDAKTIONSGRUPP

Leif Nyman
0570-911 17
nyman.leif@telia.com

Evy Nordensson
0570-560 98
evy.nordensson@hillking.se

GRAFISK FORM

Stefan Hensdal
0570-522 08
stefan.hensdal@gmail.com

FOTOGRAF

Första sidan: Ängbråten 1996.
Eva Thorstensson.

ANNONSPRISER

Helår-två nummer.
1/4 sida 2 000 kr
1/8 sida 1 000 kr

TRYCK

RAMSTRÖMS TRYCKERI
SUNNE

Käre läsare av Brunske-bocken!

Denna ledare skriver jag den 21 april efter en vintrig och snöig påskhelg. Trots den lindriga vintern längtar vi nu efter vårregn, sol och värme.

På hembygdsgården börjar nu vårarbetet att dra igång. Som alla tidigare år har vintern använts för planering och förberedelser inför vår- och sommarsäsongen. Drängstugan har genomgått en genomgripande fixering (så att den inte sjunker) och renovering, som snart är klar. Här får vi sända en tacksamhetens tanke till Niklas Österberg, som tillsammans med skickliga hantverkare har genomfört arbetet. Renoveringen verkar bli lyckad och skall vara klar till öppningsdatum i slutet av maj. Glädjande nog verkar vi också få bidrag från Jordbruksverket och Länsstyrelsen samt Arvika kommun.

Årsmötet var välbesökt. Carolina Neiker hade undanbett sig omval och i hennes ställe valdes Kristina Högberg, Strand. Vi tackar Carolina för allt hennes arbete i styrelsen och hälsar Kristina välkommen. Tack också till alla styrelsekamrater för allt arbete Ni lägger ned! Det känns tryggt att ha Ert stöd. Tryggt känns det också att ekonomin är stabil, vilket gör oss mera okänsliga för dåligt väder under sommarens alla evenemang. En trevlig visning av gamla tidningsurklipp hade anordnats av Göte och Leif Nyman. Det var fantastiskt att se vilken bevakning pressen hade av evenemangen på 1970- och 80-talet

För våren planerar vi en lösöreauktion på Skutbouddens hantverksloge den 27 maj. Alla övriga arrangemang framgår av kalendariet på sidan 19.

Under vintern har också personalen kommit med ett förslag om att vi skall inrätta en sk servicepunkt på Skutboudden. Där skulle man en dag i veckan kunna få hjälp med kopiering, datorjobb, som t ex blanketter och annat som kanske är svårt att klara av i vår tekniska värld. Alla har ju inte dator, och alla är inte säkra på hur man använder den. Vi återkommer när vi slutgiltigt har bestämt när, var och hur.

Under hösten och vintern har installationen av fiber pågått i olika delar av socknen. Det kommer att innebära ett stort lyft när allt är klart. Tack till alla som frivilligt lagt ner tid och krafter på att få detta att fungera.

Trots att det just nu är kyligt, blåsigt och väldigt lite vår, så vet vi att våren och sommaren är på väg. Sommarsäsongen medför många arrangemang och mycket arbete. Under årets Gammelvala kommer vi troligen att känna av O-ringen-tävlingarna i orientering som pågår samma vecka.

Men som vanligt förlitar vi oss på alla goda människors vilja att ställa upp och hjälpa till. Vi är mycket medvetna om, att utan de frivilliga medhjälparna står vi oss slätt. Därför vill jag redan nu tacka Dig, som kan tänka Dig att hjälpa till på Skutboudden i sommar. Tack för Din insats och Ditt stöd till vår verksamhet! Glad vår och sommar önskar jag Dig och välkommen till Hembygdsgården!

Birgit Södervall

BRÖDERNA SVENSSON I VIKENE HOVSLAGERI-SNICKERI- OCH SMIDESVERKSTAD

Mitt i Vikene, mellan Coop nära och hembygdsgården ligger den tegelbyggnad som uppfördes 1922 av bröderna Rikard, Harry och Axel Svensson och som inrymde bygdens första hovslageri- smides- och snickeriverkstad.

Historien om bröderna Rikard, Harry och Axel och deras företagsamhet började redan i slutet av 1800-talet. Då flyttade deras far Sven Pettersson, kallad Sme-Sven, från Slobyn i Mangskog till Haget i Vikene och gifte sig med Betty som var dotter på stället.

Sven var redan då utlärare smed och inrättade en liten smedja i Haget. Där började Svens och Bettys söner, efterhand som de växte upp, lära sig faderns yrke.

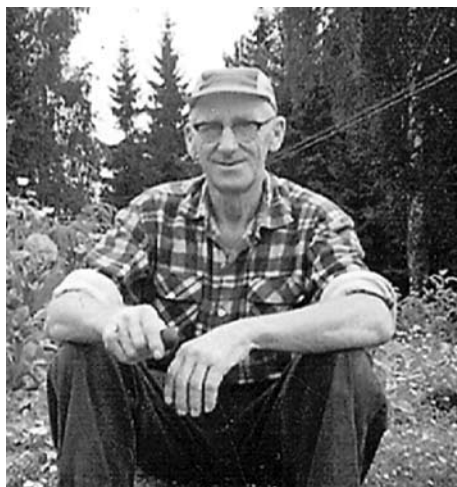
Familjen Sven Pettersson Haget Vikene
Från höger: Hanna, Sven, Harry, Rikard, Hilda, Betty, Axel, Dagmar

År 1922 startade bröderna en egen verksamhet, genom byggandet av en verkstad som i bottenplanet innehöll en smidesdel och en snickeridel. På övre planet inreddes också tre lägenheter. Dit flyttade bröderna samt deras mor Betty och fadern Sven. Där inrymdes Vikenes första radioapparat, byggd av Axel.

Bröderna Svensson

Rikard Svensson född 1891

Harry Svensson född 1898

Axel Svensson född 1905

I bokföringen ser man att i smidesdelen började tillverkningen av arbetsvagnar, kärror, getdoningar, stålsparakar m.m. och dessutom reparerades lantbruksmaskiner, redskap och velocipeder. I snickeridelen gjorde man fönsterbågar, diskbänkar, dörrar, trappor och i övrigt allt efter kundernas behov.

Äldste brodern Rikard var dessutom utbildad hovslagare och han försåg bygdens hästar med skor. Det kostade 2 kronor.

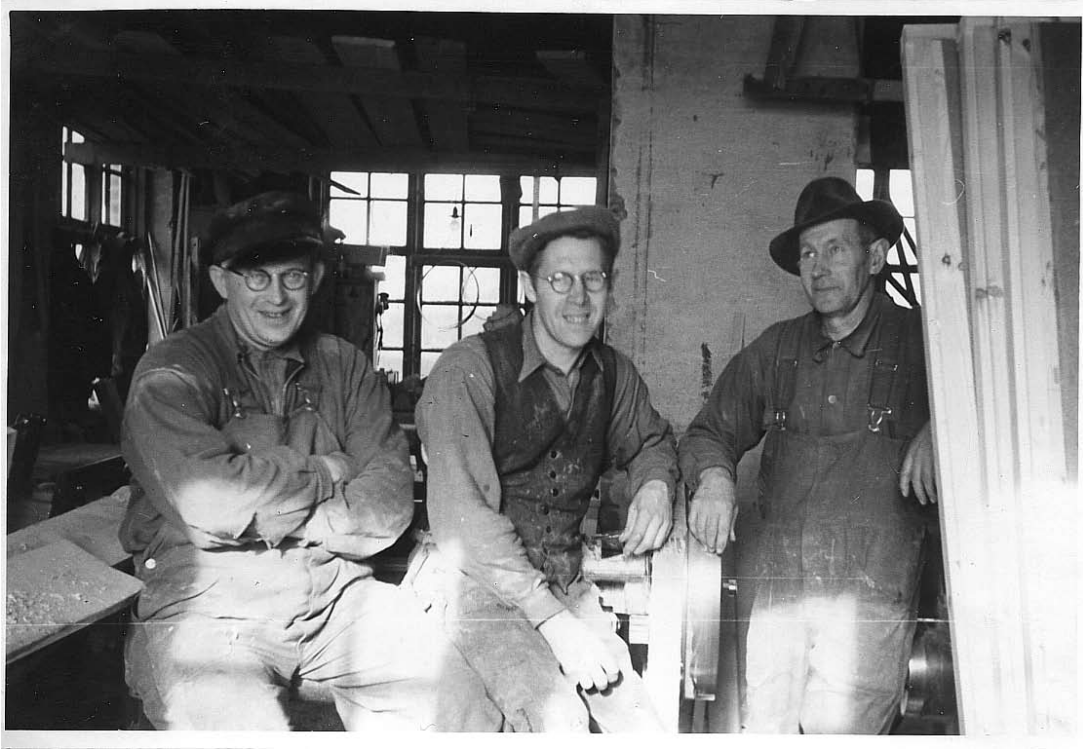

Interiörbild från verkstaden

Bredvid verkstaden byggdes också ett litet sågverk där virket till snickeriverkstaden sågades. En särskild byggnad uppfördes för torkning av bräderna.

Intill verkstaden installerades en bensinmack där de fåtaliga bilarna kunde tanka. Bensinpriset år 1926 var 39 öre per liter.

Efter bara några år var bröderna Svenssons företag ett centrum i bygden med Rikard som hovslagare och järnsmed, Harry som snickare och byggmästare och Axel som plåtsmed och svarvare.

Arbetslaget i snickeriverkstaden
Erling Gustavsson, Ragnar Skog och Albert Johanson

Hovslagaren och smeden Rikard Svensson

Edanesågens första gaffeltruck.

I början av 1950-talet fick bröderna Rickard och Axel Svensson en lite annorlunda beställning. Det var Sven Olofsson, som var ung och framåt och kom med idén att man skulle tillverka en gaffeltruck enligt moderna idéer, som skulle användas på framtida Edane-sågen. Norsälvens sågverk hade en amerikansk truck, som fick bli förebild. Chassi tillverkades av u-balk, likaså torn och en vagn med gafflar, som manövrerades med hydraulik. Drivlinan, motor, växellåda och kardan kom från en Volvo lastbil, bensindriven på 90 hk. För att få ekipaget så manövrerbart som möjligt att svänga tillverkades en styrsnäcka, som försågs med tvillinghjul. Detta var nog det mest komplicerade i hela konstruktionen. Praktiskt taget varenda detalj i konstruktionen finns bevarat i efterlämnade papper.

Efterhand förändrades och utvecklades verksamheten. Genom en kombination av snickeri och smide byggdes t.ex. lastbilshytter- och flak på chassin som inköptes från Volvo. Under andra världskriget 1940-1945 tillkom också stora arbeten till de militära förband som var förlagda i området. Efter att äldste brodern Rikard avlidit 1960 avvecklades efterhand smidet och snickeriet och fastigheten övergick så småningom till andra ägare och annan verksamhet.

Nytt flak byggt på lastbil.

Timmerbil med gengas under kriget,

Text och foton: Bengt Svensson

WIHLBORGS OCH ÄNGBRÅTEN I TOLTAN.

Det var sommaren 1923. Albert Olsson i Oppsjön hade då omfattande skogs- och egendomsaffärer. En dag ringer en man anställd vid Billerud och undrar om Albert hade någon stuga eller gård som vore lämpligt sommarställe för hans syster som var musiklärarinna i Malmö. Dragingen till Brunskog berodde på att de var av den gamla Ungerska släkten.

Albert hade åtskilligt att välja på just då, och en dag kommer den omtalade systemen som heter Torborg Berggren, för att se vad som fanns. Albert, en av de få bilägarna i Brunskog, möter vid Brunsberg. Eftersom det är en högborgerlig fröken tar Albert för givet att hon skall bo fint och centralt, och därför åker de till Edane, där han hade en fastighet som han ansåg lämplig. Ett riktigt fynd!

Till Alberts stora förvåning börjar denna fröken att slå ifrån sej med båda armarna: - Nej, inte i ett samhälle! Och inte i närheten av järnvägen!

Färden ställs då till Åmått, till Anneberg. Albert sitter och myser. Åmått-idealplatsen för en som inte vill se tåget!

Men ack! Samma avvärjande rörelser: Ingen vit herremansbyggnad får det vara. Nej! Nej!

En röd eller grå stuga skall det vara.

Ett tredje ställe underkänns också. Albert anser allt hopplöst, men har inte herr Olsson något litet ställe som ligger ensligt, helst ensamt inne i skogen?

Kanske mest för att få slut på det hela styr han bilen till Toltan och sen vandrar de genom skogen till Ängbråten. En liten grå förfallen stuga och en ännu gråare uthuslänga, små åkrar med många ”rabbar”. Aplar med förvridna grenar. Några gamla syrenbuskar. Skog runtomkring. Inte ett människoljud.

-O, herr Olsson! Kan jag få hyra det här nästa sommar?

Albert ser nästan generad ut när han nickar ett ja.

Det blir sommar året därpå. Hyresgästen i Ängbråten skall komma. En dag kommer hon. Hon har en ung man med sej, en skåning med långt hår och med sjukdomsskador i höft och rygg. Han heter Gunnar Wihlborg, full av idéer och verksamhetslust. På dagarna hörs hammare, såg och andra snickarljud. På kvällarna fioltoner. Trots allt så är efter några veckor Ängbråtsstugan beboelig.

Det händer mycket denna sommar och de närmast kommande. Det blir fastighetsköp och adjö till Skåne. Gunnar börjar sin papperstillverkning i det gamla fallfärdiga uthuset. Elof på Lycka efterträder Arne i Labråten som lärling och springpojke. En verkstad för konsthandverket måste byggas. Gunnar instruerar två timmerkarlar. Det blir en ryggåsstuga av handbilat timmer med torvtak och blyinfattade fönster. Stort invigningstal.

Men tyvärr, Gunnar hade nog överansträngt sej. Hans gamla ryggsjukdom kommer igen och han måste ligga i gipsvagg, men trots allt, omöjligt får det aldrig bli i Ängbråten. När Oskar på Nollhaget 1930 fyller 60 år, säger Gunnar ”Då ska ja vara mä å gratulera”.

Så måste Johannes på Nytomta ta fram staksläden och lägga ett sofflock på, och där placerades Gunnar i gipsvaggan, som bärs in i födelsedagsstugan med Gunnar i. Aldrig förut har väl detta hänt att en nykter gäst legat på köksgolvet en hel firarkväll. Alla omkring honom, och han själv, hade så hjärtinnerligt roligt. Vi som var med glömmar aldrig den födelsedagen.

Sjukdomen omöjliggjorde allt kroppsligt arbete men bokhögarna omkring bädden växte. Tack vare tillgång till medicinsk litteratur vet han snart mer om sin egen sjukdom än vanliga läkare vet, och han lyckas också komma till en ryggkirurg som opererar in ett oxben i ryggen. Ett år senare är Gunnar på fötter igen, full av idéer och energi.

Nu skall det bli en ny stuga i Ängbråten. Torborg och Gunnar är ense om att den nya måste vara en gammal Brunskogsstuga. I Skog fanns en ödestuga från 1700-talet med de rätta proportionerna. Undersökningen visar, att det är äkta, prima kärnvirke under ruttna bräderna.

Köpet klaras.

År 1934 står Nytomta i Skog på gamla skröpliga Ängbråtsstugans plats, pietetsfullt renoverad och med alla ”moderna bekvämligheter”. På många auktioner har ”Wihlborgs” varit och köpt skåp, kistor och andra saker som gjorde Ängbråten till ett gediget Brunskogshem.

Det nygamla Ängbråten kom att bli av stor betydelse för bygden. Här var Brunskogs första musikskola, här spelades stråkkvartetter, här komponerades och diktades, för att nu inte tala om alla diskussionskvällar och ungdomssamlingar omkring ”Farbror Gunnar”.

Med åren kommer ett bekymmer: Vad skall det bli av vårt kära Ängbråten när vi en dag är borta? Detta måste få vara kvar! Vi hoppas på hembygdsföreningen.

Ovanstående text fanns med i nr 11 av Bocken år 1980 och skrevs av Elof Persson . Som avslutning på artikeln skriver han om Anders och Kajsa i Ängbåten.

De enda gamla som lever kvar i den muntliga traditionen om Ängbråten, före Torborg och Gunnar, är Anders och Kajsa. När di skulle gifte sej så for di som vanligt va te prästen för å bli vigde. Dä tog e go stönn inna di trodd' sej te å gå in i prästgårn, men te slut tarre di sej te å öppne gangsdörra, å där i gangen ble di stånas. Annersch harske sej högt flere ganger. Dä va inte se lätt å vete åcka dörr di skulle gå in igenom. Uförhappnes står vördi prosten där. Annersch får fell å sej mössa å Kajsa kryper bakom`en.

- Nå, sir prosten, vad vill ni ?
- Jo se, Ja se, svarer Annersch, då så att vi skulle ville gifte öss.

Nya Ängbråten, före detta Nytomta i Skog

Prosten får löv å kontrollere att dä ä lyst tre ganger ifrå predikstorn, å så ska han ha på sej kapp, å så börjer han instruere dôm hols di ska bär' sej ôt. Han töcker fell Annersch ser lite bortkommen ut, så han tar en extra omgang mä hönom.

Och så kommer jag att fråga om Anders älskar denna Kajsa, och sen skall Anders säga efter som jag säger före...

Längre kommer inte prosten förrän Andersch avbryter:

-Om ja älsker Kajsa! Ja, jagge gär ja dä. Ja dä sir ja att både före å ätter, att Kajsa älsker ja. Ja! Jagge gär ja dä !

Gåvobrevet på Ängbråten skrevs redan i november 1965 för att träda i kraft när Gunnar avlidit. Det skedde på sommaren 1978.

De viktigaste riktlinjerna, som följde med övertagandet var att så länge föreningen består i sin nuvarande utformning får inte egendomen försäljas till privat person eller till sammanslutning som inte har ideellt syfte. Efter styrelsens medgivande kan den upplåtas åt såväl hembygdsföreningens som husmodersföreningens medlemmar för sammankomster, utflykter, möten och liknande.

Ängbråten skall stå öppen, eventuellt mot skälig hyra eller helt fritt, allt efter styrelsens gottfinnande, för kulturarbetare som önska en fristad i lugn och avskild miljö, med förhandsrätt naturligtvis åt dem , som genom sin verksamhet ökar kunskapen om och känslan för vår bygd och vårt landskap.

Författarna till böckerna ” Sällsamheter i Värmland ” Margareta Hjorth och Gudrun Vahlquist blev de första kulturarbetarna som fick en fristad i lugn och avskild miljö. Deras ” Tack för Ängbråten ” var också införd i Bocken nr 11 och valda delar följer här:

-Två år hade det (Ängbråten) vilat efter Gunnars död . Gran och gräs hade smugit sig tätare inpå. Huset skulle just till att slumra in när Brunskogs hembygdsförening med buller och bång, hacka och spade, med pensel och färg hastigt satte det på fötter igen . Nu strömmade vi och sommaren in och for lyckliga runt i full beundran inför stänktapeter och trasmattor, trådgardiner och nystrukna fönsterkarmar som samsades gott med de blommande taklisterna och dörrspeglarnas lätta sommarmoln från den Wihlborgska tiden.

Vilken fin arbetsmiljö vi fått till låns för en tid. Ensamma mitt i skogen men med goda människors närhet i bygden runt omkring.

Ängbråten blev från juli till oktober hjärtpunkten i våra färder på spaning efter Sällsamheter. Dit medförde vi upplevelser, bilder, böcker och människors berättelser om värmländska märkvärdigheter vid sidan av allfarvägen. Vi fyllde våra anteckningsblock med material för kommande boksidor.

Nu bor Maria "Vildhjärta" och Johannes Söderkvist i Ängbråten. Mer passande hyresgäster, med tanke på Gunnars önskemål, går inte att hitta.

Maria och Johannes på Ängbråtstrappan.

Svensktillverkade kyl- och frysrum från
DIN EGEN FABRIK!

FINNEBÄCKS är Sveriges ledande producent av kyl- och frysrum.

Med våra kompletta byggsatser får du lättmonterade, välisolerade rum för alla miljöer och behov.

Du ställer kraven, vi öppnar dörrarna till "din egen fabrik".

 FINNEBÄCKS
www.finnebacks.se

KLÄDERNA GÖR MÄNNISKAN AV ANN RESARE

Redan 1971, under mitt första år som intendent på Skansens klädkammare, ringde fru Lundmark mig från Brunskog och frågade om jag kunde tänka mig att göra en dräktparad på Husmödrarnas dag på Gammelvala. Jag visste då ingenting om Gammelvala, men min värmiländske make tyckte att det var ett bra tillfälle att åka och hälsa på släkten.

Stora trälådor packades med kläder från Skansens klädkammare och skickades med ASG. Efter, på tåg, kom min assistent Maj-Britt Hemlin och jag för att träffa de lokala ”mannekängerna”. Först då träffade vi Britta Lundmark, som under 30 år skulle bli den klippa som bar upp samarbetet inför dräktparaderna.

Britta och jag fann varandra. Vi behövde inte längre nia eller säga fru till varandra. Inför paraderna skickade jag varje år en lista med en beskrivning av kläderna och hur jag hade tänkt mig att bäraren skulle se ut. När vi kom till provningen stod sedan exakt en sådan person där, som klippt och skuren för dräkten. Britta hade ett enormt kontaktnät och hon kunde alltid finna rätt person.

I början fick vi disponera övervåningen på prästgården för våra provningar och vi hade massor av svängrum.

Ann Resare

Senare, när övervåningen revs, fick vi flytta runt till olika lokaler. De sista åren höll vi till i Hembygdsgårdens övervåning.

Lokalerna växlade, men det var i stort sett samma glada personer som dök upp och iklädde sig olika skepnader varje år. Eftersom vi höll på under så många år hann barnen från 1970-talets början bli föräldrar och vi klädde dem alla: mormödrar, farfäder, barn och barnbarn.

För varje år hade vi ett tema. Det var en stor variation från ”Motion och mode” till ”Berömda svenska kvinnor”. Årets och livets högtider varvades med arbetskläder och kläder för olika väder. Vi visade underkläder och folkdräkter.

När vi visade barnkläder visade Brittans mamma., Astrid Olofsson hur man förr lindade barn, för det hade hon lärt sig i barnkunskapen i sin utbildning på 1920-talet. Vi spred kulturhistoria genom våra visningar och vi berättade om kläderna i sina rätta sammanhang.

Jag minns många roliga episoder från dräktparaderna på Gammelvala. Sommaren efter att Brunskogs kyrka hade brunnit skulle vi göra en dräktparad med brudtema. Eftersom man hade lyckats rädda församlingens brudkrona ur lågornas rov var det naturligt att vi skulle ha med den kronan. En vacker brud iklädd sin mammas brudklänning från 1950-talet och med kyrkans brudkrona på huvudet, skred fram på podiet. I min iver att poängtera att detta var den riktiga kronan råkade jag säga att ”här kommer bruden med Brunskogs kyrka på huvudet”. Allmänt skratt.

En annan gång visade vi uniformer och en ung man iklädd Karl XII:s uniform steg längst ut på bryggan, drog sitt svärd och utropade ”se upp alla mina bussar”. Allmänt jubel, för bakom restaurangen stod alla turistbussarna.

Mest förvånad och förskräckt blev jag nog när vi visade badkläder från sekelskiftet. Ett gäng ungdomar i randiga, långbenta baddräkter kom inspringande och fortsatte rakt ut på båtbyggnaden och hoppade i vattnet med kläderna på. Det var uppskattat av publiken, men inte av oss som var ansvariga för kläderna.

Det blev totalt 25 parader under åren. För mig och min familj var det något av sommarens höjdpunkt. När jag blev ombedd att komma tillbaka för att tända milan år 2003, vid Gammelvalas 40-årsjubileum, tvekade jag inte utan tackade omedelbart ja. Iklädd min långa, tunga 1890-talsklänning uppsydd på Skansens kläd-kammare, kravlade jag mig med möda upp för stegen till milans topp. Jag trodde att detta var ett symboliskt hedersuppdrag och blev väldigt förvånad när jag förde ner den brinnande staken i milans mitt och en jättestor eldkvast sköt upp. Alla ryggade tillbaka, för det var ju på riktigt. Ljudet och elden var imponerande. Darrande tog jag mig ner för stegen och den härliga röken från milan spred sig över Gammelvala.

TILL MINNE AV KORGMAKARE JUHO BJÖRKLUND.

Juho (Jussi uttalas Jossi) Björklund på Hantverkslogen.

På nyårsafton nådde mig budet via sms från dottern Mona, att hennes far Jussi hade avlidit på ett äldreboende i Hagfors, där han vistats en längre tid.

Han medverkade i över 40 år på Gammelvala och blev en välkänd och omtyckt profil som med intresse och inlevelse visade ett gammalt genuint hantverk. Förutom alla vackra korgar skapade han bl a stora lampor och magnifika vedkorgar och signerade alstren utan årtal, med sitt JB.

Westra Wermlands Sparbank

Banken som påverkar livsvillkor i bygden!

Välkommen in!

Edane 0570-848 50

Jussi var född 1928 i Spankova, Ingermanland, längst in i Finska viken, 5 mil söder om St Petersburg. Konsten att göra korgar hade gått i arv i minst åtta generationer, och han lärdes upp av pappa Anti och farfar Adam, och enligt egen utsago, gjorde Jussi sin första korg vid 6 års ålder. Jussi fick uppleva krigets alla fasor på nära håll innan han och hans familj blev evakuerade till Finland 1943. Den ryska regimen med Stalin i spetsen, krävde att alla Ingermanländare skulle komma tillbaka till moderlandet för militärtjänstgöring eller som arbetskraft.

Därför flydde han till Sverige 1948 i en fiskebåt. Under den båtresa träffade han också sin blivande fru, Maria. Via Stockholm, Vetlanda, Uddevalla o Borås kom paret Björklunds till den lilla byn Nain, norr om Hagfors. Då hade Jussi och Maria gift sig och fått sonen Arne, född 1952. I Nain hade Jussi fått reda på att skogsbolaget sökte skogsarbetare. Förutom att driva ett litet jordbruk körde han timmer, först med häst, senare med traktor och skogsmaskin. 1957 föddes dottern Mona. 1958 bosatte sig familjen på Sörgården i Nain, det ställe som man bodde på fram till 2009 då Jussi flyttade till äldreboendet. Då var han änkeman sen många år och barnen var utflugna. Gården är kvar i barnens ägo. Första gången Jussi medverkade på Gammelvala var sannolikt 1965. Gammelvala låg honom varmt om hjärtat och han återkom år efter år, då han enligt dotter Mona, kände mycket värme och medmänsklighet här. Sista året var 2008.

Jag minns Jussi som en lite spenslig man med smala armar, trots allt arbete med spänning med kniv. Han var ständigt i farten, och gjorde ex. handtag av vridna björkkvistar, när ledig tid fanns. Han var lite tystlåten, med en närmast säregen röst. Han var alltid vänlig och försynt. I skogen rörde han sig ledigt och lätt och han var en mästare på att ta ut lämpligt korgvirke av kvistfria o raka tallar. När Jussi kom hem till mig för hämtning av stockar fanns ingen gräns på hur många stockar hans lilla släpkärra kunde bära. Upp till en 12 -14 stora furustockar kunde lasset rymma. Det var inte underligt att sonen Arne såg stundtals allvarligt bekymrad ut. Det måste ha varit roligt för Jussi att se att korgmakeriet gått så väl i arv. Mona fortsätter, lika tunn och med samma säregna röst som sin far, att förvalta gåvan att tillverka fantastiska korgar. Under ett av uthusen här i Bäckelid ligger en hög med kvistigt kärnvirke, som min far fick av Jussi som tändved. Så kan något av ringa värde ständigt påminna mig om värdefulla och fina möten med denne träkonstnär som älskade sin familj, sitt Nain och sitt Gammelvala.

Bertil Wästlund

MUSEIKOMMITTÈN VILL LÅNA TILL GAMMELVALA 2017

Små barnskor. Många av Er har säkert sparade ”Första skopar ” efter farfar, mormor, egna barn eller dej själv. Vi visar i en monter i museet under Gammelvala. Vi vill också låna ex lyktor, ljusplåtar eller andra ljuskällor att bära med sig före elektricitetens tid.

Kontakta kontoret 0570/ 52208 om Du vill låna ut något.

Till salu.

**Jössehäradsdräkter
Dam 2st, stl 36 - 38**

Tel: 070-626 99 84

UPPVÄXT I EN SVUNNEN TID.

forts. från föregående nummer.

Dag Lundberg föddes 1940 och växte upp i Stora Skärmnäs som lillebror till Kåre Lundberg. Han tog studenten i Arvika 1959, utbildade sig till narkos- och intensivvårdsläkare i Uppsala och Göteborg och var professor i Lund 1981-2005. Han är gift och har tre barn och fem barnbarn och bor som pensionär på Brantevik på Österlen.

”Att ha pappa som lärare.

Jag hade min pappa som lärare från tredje till sjätte klass. Många har undrat hur det var. Svaret är både och. Pappa var krävande men rättvis. Han hatade möjligheten att någon skulle kunna säga att hans egna barn favoriserades. Det innebar för mig, alltid sist i kön, sämsta placeringen i skolsalen (längst ifrån kaminen) och att få svara sist när flera räckte upp handen. Men han var en bra pedagog, som såg till att alla skulle få växa efter förmåga och värnade både om de ”läshuvuden”, som han identifierade och de som var mindre begåvade. Han hade ibland svårt att övertyga föräldrar till begåvade barn att de borde få läsa vidare på läroverket i Arvika för att kunna dra nytta av sin läsbegåvning. Tyvärr fanns det nämligen en attityd i bonde/arbetarsamhället att barnen skulle gå samma väg som föräldrarna. Bliv vid din läst! Ibland var skälen bristande ekonomiska resurser. Men då och då lyckades pappa ändå motivera föräldrarna till att låta sina barn läsa vidare och några av mina skolkamrater i folkskolan har nått höga positioner i samhället. Pappas stora fritidsintresse var sportskytte. Det tog mycket tid från familjen, men jag hörde aldrig mamma klaga.

Pappa engagerade oss barn och våra skolkamrater tidigt i skytteföreningen. En del av hans forna elever blev mycket duktiga skyttar. T.ex. blev min bror Olle svensk mästare vid SM-tävlingar i Örebro i slutet av 40-talet. Vem som var mest stolt över segern, pappa eller Olle, vet jag inte säkert, men jag anar att det var Lundberg d ä.

Min 10-årsdag.

Det var en lördag eller söndag och en gnistrande vacker vinterdag. Det hade annonserats att ett flygplan skulle komma till Skärmnäs och göra uppstigningar från sjön mot betalning. Det hände då och då både sommar och vinter. Denna gång kom ett tresitsigt högvingat propellerplan med skidor, en Auster tror jag det var, och landade på isen. Det var många som hade samlats för att ta del av den spännande tilldragelse. Jag hade fått 5 kr till en flygtur i 10-årspresent av mina föräldrar. Det var inte klokt! Jag fick sällskap i planet av min söndagsskollärare Natanael Johansson. Det var också hans första flygtur. Efter att vi tagit plats, jag satt där bak, och blivit fastspända i säkerhetsbälten drog piloten igång och vips var vi uppe i luften. En hisnande känsla. Det skumpade litet och pirrade i magen. Vi flög norrut över järnvägen vid Gunnarsbyn, passerade Brunskogs vita kyrka och så småningom Edane stationssamhälle med sina många hus och sedan över alla gårdar inklusive mitt hem, gården och skogar innan vi gick in för landning på sjön. En lätt duns, och så var vi tillbaks igen till publikens allmänna förtjusning. Bland de som samlats på isen fanns traktens ungdomar med Olle på Granbacken i centrum. Olle var en frispråkig och något distanslös ung man som lämnat söndagsskolan något år tidigare utan att ha påverkats nämnvärt av dess budskap. Han vände sig till sin gamle söndagsskollärare så snart denne lämnat planet och sa:”Så nära himmelen kommer Du aldrig mer Natanael!” Min födelsedagspresent blev ett oförglömligt minne.

Carl-Johan Veijborg

När jag var liten var befolkningen i Skärmnäs ganska homogen. De allra flesta tillhörde småbrukarfamijer, som ofta var släkt med varandra. En del hade det relativt bra, andra var fattigare, men ingen för riktigt illa. Men några individer stack ut. En var Carl-Johan Veijborg, en egendomslös ungar, som bodde i torpet Hagane, som låg alldeles invid Missionshuset. Jag tror inte att någon kände till hans ursprung, trots hans avvikande efternamn. I alla fall talade ingen om det. Han livnärde sig på att vandra runt bland gårdarna och hugga ved, bära in vatten, konversera och göra småsysslor av olika slag. För detta fick han lite pengar till cigarrer, han rökte Boy, och några mål mat. Han var intellektuellt lagd, läste böcker, byggde fioler som han gärna spelade på och hade en mycket vacker liten välskött trädgård, som många beundrade.

Så långt, så väl. Carl-Johan, som inte slösade med tvål och vatten precis, luktade rätt illa av svett och smuts (som många på den tiden) och städade sällan. Hans lilla hus var en illaluktande röra av skräp, avfall och allsköns ohyra. Eftersom våra föräldrar misstänkte att smittsamma sjukdomar som tuberkulos trivdes hos Carl-Johan fick vi barn inte besöka honom. Men vi drogs på något underligt sätt till honom för han tog sig tid, hade mycket att berätta, spelade och sjöng. En gång var jag inne hos honom tillsammans med lekkamraterna Lennart och Erland i Hage (Hagegård). Vi noterade att Carl-Johans kaffekopp var i stort sett igengrodd med gammal kaffesump. Erland, som var minst och så där 6 - 7 år sa plötsligt: ”Du Carl-Johan, inte får Du väl plocka mjölk i denne köppen och vafför har Du det så skitigt överallt?” Storebror Lennart, som omedelbart ville slå över bröt in och sa: ”Erland begriper inte bättre så han säger som det är han!” Carl-Johan skulle säkert i en annan kultur ha varit en hippie. Han slutade sina dagar vid 87-års ålder på pensionärshemmet i Edane.

Karl Johan i hemmet med tre av sina egentillverkade fioler.

Fru Fries på Châteaux du Nord.

Det fanns också några representanter för överklassen i bygden när jag växte upp. En av dem var tant Elsa Fries i Nussviken. Hon var gift med länsjägmästaren Fries i Karlstad (av den gamla Lundaakademiker-slakten), men tillbringade säkert mer än halva året på sin gård Där Nole i Nussviken. När hon inte var i Nussviken eller Karlstad var hon i Paris. Som utpräglad francofil kallade hon sin gård Där Nole för Châteaux du Nord. Jag passade ofta hennes strävåriga tax Pricky när hon var utomlands. Fru Fries var alltid generös och vänlig och gav mig rikligt med slantar för besväret. Ytterligare ett tecken på hennes stora generositet var att pappa fick hugga ved gratis på hennes marker, efter att länsjägmästaren i egen hög person noggrant märkt ut vilka träd som skulle få fällas.

DET ANRIKA BRUNSKOGSBOLAGET

Brunskogs Försäkringsbolag firade 150 årsjubileum 2015. Det har varit en lång och föränderlig utveckling under dessa drygt 150 år som försäkringsbolaget funnits. Upphovsmannen var Brunskogs store man, kyrkvärden Olof Jansson, Kallviken. Denne man var också fjärdingsman och som sådan ansvarig när de kungliga hästtransporterna kom från Stockholm till Kristiania, med sitt ansvarsområde från Lerhol till Högvälta. Han var också den drivande kraften av Fåens utdikning. Under 1865 bildades en Brandstods-Förening inom Brunskogs socken. Denna utökades efter några år även att gälla Boda och Mangskogs socknar. Då blev namnet Brunskogs, Boda och Mangskogs socknars enskilda brandstods-bolag. Namnet har sedan ändrats ett antal gånger genom åren. 1938 blev det Brunskogs Pastorats Brandstodsförening, 1953 ändrades det till Brunskogs Brandförsäkringsbolag för att sedan år 1988 bli Brunskogs Försäkringsbolag. En stor förändring skedde 2006 då namnet ändrades till Dina Försäkringar Brunskog. Många ställde sig då frågan om bolaget hade blivit uppköpt, så var inte fallet. Det var nämligen så att inom grupperingen av mindre lokala försäkringsbolag som Brunskog då tillhörde, tyckte man att det var lämpligt med ett sammanhållande namn, fast allt var egentligen som tidigare.

Olof Jansson, Kallviken.

2013 skulle Brunskog slås samman med bolag i Bohuslän och Dalsland till ett Väst-Svenskt bolag, detta kom centralt från Dina Försäkringar som arbetade för att skapa större bolag. Styrelsen i Brunskog tyckte då att detta inte var ett lämpligt förslag. Bolaget i Bohuslän skulle då bli huvudbolag och i Brunskog skulle enbart ett kontor finnas. Nu ordnades istället med en annan återförsäkrare och bolaget gick tillbaka till gamla namnet Brunskogs försäkringsbolag.

Att ha en återförsäkrare är för ett bolag av Brunskogs storlek ett måste, eftersom detta täcker större skaderisker. Till en början var verksamhetsområdet under lång tid enbart socknarna Brunskog, Boda och Mangskog som det tidiga namnet ovan säger. 1971 utökades området som bolaget var verksam i till att gälla hela Kils kommun och från 1979 även hela Arvika kommun, för att senare utökas med Sunne, Karlstad, Hammarö och Forshaga för att idag gälla hela Värmlands län.

Brunskogs försäkringsbolag idag.

Brunskogs försäkringsbolag är ju ett så kallat ömsesidigt försäkringsbolag. Detta innebär att det är egentligen försäkringstagarna som äger bolaget. För att ansvara för detta finns en styrelse som väljs vid en årlig bolagsstämma. Idag består styrelsen av ordförande Lennart Albinsson, vice ordförande Stig Jonsson, sekreterare Göran Bryntesson, Anna Malmqvist, Christina Nauclér Karlsson och Ursula Classon.

Fram till 1999 fanns kontoret för bolaget i den verkställandes bostad. Men i samband med att personalstyrkan utökades blev det inte längre lämpligt med denna lösning för kontoret. En lokal hyrs sedan dess i Edane, av grannen Brunskogs El och Rör, i gamla Konsumhuset.

Vad gäller den tekniska utvecklingen startade den 1989 med första datorn. Dessförinnan var det skrivmaskin och räkneapparat som gällde. Kapaciteten i den första datorn var så långsam att premieberäkningen av försäkringsbeståndet tog en hel natt. Idag går det på några minuter, fast antalet försäkringar är betydligt större. När det gäller bolagets försäkringsbestånd så kan man inte finna några uppgifter i gamla dokument. Det var nog ointressant att manuellt sitta och räkna antalet i pärmar, där man förde in uppgifter kring försäkringarna på något som kallades viscardkort. Men efter den egna datoriseringen kan konstateras att bolaget år 1995 registrerat ca 1600 försäkringar, idag har bolaget ca 8200 försäkringar i sitt bestånd. Lars Olsson minns därtill att när han gick in som vd 1984 var intäktssumman från premierna 385.000 kronor för året att jämföras med idag av en årlig premieintäkt på cirka 25 miljoner kronor.

Fortsatt utveckling

2014 blev man Årets företagare i Brunskog med motiveringen ” Bolaget har verkat här sedan 1865 och de senaste åren visat på stort mod och framtidstro för vår bygd genom att återgå till ett fristående försäkringsbolag och behålla sitt huvudkontor i Edane samtidigt som de ökat antal kunder i sitt verksamhetsområde Värmland. Detta har man lyckats med genom hårt arbete, trevligt bemötande och att arbeta med ständiga förbättringar till gagn för ägarna, försäkringstagarna.”

I dag har man vuxit till åtta anställda och det gör att man behöver större lokaler. En ny fastighet är under uppbyggnad, mitt emot nuvarande lokaler, på Sandströmstomten. Vad som är säreget inom försäkringsbolaget är att chefskapet utgjort släktband till grundaren Olof Jansson i många generationer. Efter honom var det flera ordföranden, men 1931 övertog hans sonson Johan Johansson, Kallviken. Även han en driftig man, som tog initiativet till att gården Prästföske kom tillbaka till Brunskogs Pastorats ägo, som Kronan tagit i besittning 1899 och som skrevs om i Brünske-Bocken nr 115 ifjol.

Efterträdare efter Johan Johansson blev brorsonen Nils ”På Gata” Olsson, Edane under många år, som efterträddes av sonen Lars Olsson också han i många år. Sedan 2010 innehar hans son Per Falkevik vd-posten. Hittills en tidsrymd över 90 år. Närproducerad mat har blivit allt mera uppskattat och tryggt. Det samma kan tydligen sägas om försäkringar! Därtill finns ett krav för att bli kund i Brunskogs försäkringsbolag, att försäkringsobjektet måste finnas i Värmlands län.

Lars Olsson avtackades hösten 2016 för lång och trogen tjänst och gick i pension. Nu kan den gamla idrottsprofilen, som varit verksam inte minst inom orientering, ägna krafterna som medhjälpare till årets höjdpunkt i Arvika, nämligen den stora orienteringstävlingen O-Ringen.

Tre generationer: Lars Olsson, Nils Olsson och Pär Falkevik.

Johannes Nordengren Kronan

Verkställande företrädare i bolaget 1865- 2015

1865-1883	Olof Jansson	Kallviken
1883-1886	Olof Olsson	Lerhol
1886-1901	Anders Nilsson	Stora Skärmnäs
1901-1931	Johannes Nordengren	Kronan
1931-1958	Johan Johansson	Edane
1958-1984	Nils Olsson	Edane
1984-2010	Lars Olsson	Edane
2010-	Pär Falkevik	Åmot

Fram t o m 1984 var verkställande ledamoten även bolagets ordförande, detta ändrades fr o m detta år till att vara två funktioner.

Ordförande 1984-2015

1984- 1989	Nils Olsson	Edane
1989-1995	Jörgen Olofsson	Edane
1995-1998	Ahrne Bergman	Arvika
1998-	Lennart Albinsson	Edane

MOELVEN[®]

Moelven Edanesågen AB

Skogsägare !

Ta gärna kontakt med oss när det gäller avverkning, skogsvård eller andra skogliga frågor.

Välkommen !

Allt från grund till tak.

*Mangskogs
Bygg & Markprodukter AB*

Tel: 0570-91011

mangskogsbyggomarkprod@telia.com

Henrys
BYGGMATERIAL

Långvaksvägen 10 . Arvika
0570-500 26 info@henrysbygg.se

Öppettider:

Vardagar 7-18, Lörd 9 -13

www.woody.se/arvika

Woody
BYGGHANDEL

Djupdalens Skog- & Grävtjänst AB, Brunskog

Ombesörjer grävning,
dumpertransporter
samt skogsavverkning

Kontaktperson
Mikael Gustavsson
Mobil: 073-049 17 30

Brunskogs Elektriska Edane Rör AB

671 70 EDANE

Vi utför de flesta
former av installationer
inom EI & VVS

0570-501 87

Kalendarium

Öppettider för Kaffestugan och Handelsboden.

Öppet 13.00 - 18.00

Helger:

27 - 28 maj, 3 - 4 juni, 10 - 11 juni och 17 - 18 juni.

Dagligen:

24 juni - 27 augusti

Kaffestugan stängd 21 juli

Med reservation för ändringar .

Telefon kaffestugan: 0570-522 70

Evenemang 2017

Hantverksmässa 30 juni - 2 juli

Gammelvala 22 - 29 juli

Höstmarknad 9 - 10 september

Vill du hjälpa till under Gammelvala?

Det kan vara någon dag eller några timmar en dag. Kontakta kontoret 0570-522 08.

Vill du bli medlem?

Medlemsavgift är 100 kr och betalas in på bankgiro nr 849-90 22.

Uppge namn och fullständig adress så att vi kan registrera Er. Välkommen!

Brunskogs Husmodersförening Hem och Samhälle har inrättat ett stipendium för ungdomar från bygden.

Är du mellan 15 och 25 år och behöver ett ekonomiskt tillskott för studier eller specialintresse, kan du söka hos oss. Det kan t. ex. vara en sommarkurs eller ett projekt av något slag. Skicka en skriftlig ansökan där du berättar lite om dig själv, samt en motivering till varför du söker. Ansökan skall var hos oss före den 1 september 2017.

Har du frågor kan du vända dig till någon av oss i föreningen.

Brunskogs Husmodersförening c/o Anna-Lena Nilsson, Vikene Tomtebo

671 94 Brunskog

Telefon 0570-523 15

Nästa Bock kommer i nov 2017.

Vill du medverka så skicka in ditt material till kontoret.

Brunskogs Hembygdsförening, Skutbouden, 671 94 Brunskog.

E-post: info@gammelvala.se

Ramström

Välkommen till din
Coop Nära-butik i Vikene!

Hos oss kan du tanka dygnet runt

Vi säljer Svenska Spels lotter

Apoteksombud

Ombud för Schenker och DHL

Telefon: 0570-520 13

Våra öppettider:

Mån - fre 9 - 19

Lördag 9 - 18

Söndag 12 - 18

**BLI MEDLEM -
MERA FÖRMÅNER.**

coop nära

Vikene, en del av **KONSUM VÄRMLAND**

Från Brunskog
till hela Värmland

För mer information ring 0570-509 09
eller besök vår hemsida www.brunskogs.se

Brunskogs
försäkringsbolag